

LABORATÓRNA PRÍRUČKA

Informačný materiál pre klientov a pacientov

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 2 z 32

OBSAH

1	Úvod	4
2	Informácie o pracoviskách	4
2.1	Základné identifikačné údaje	4
2.2	Zameranie pracovísk	6
2.3	Systém kontroly kvality	7
2.4	Organizácia pracoviska, základné informácie o vnútornom členení, vybavení a obsadení laboratória.....	7
2.5	Rozsah ponúkaných služieb/vyšetrení	8
3	Manuál pre odbery primárnych vzoriek	9
3.1	Základné informácie	9
3.2	Sprievodné listy(žiadanky) na vyšetrenie.....	9
3.2.1	Sprievodný list k zásielke materiálu na histologické vyšetrenie.....	9
3.2.2	Sprievodný list k zásielke materiálu na cytologické vyšetrenie gynekologického cytosteru	10
3.2.3	Sprievodný list k zásielke materiálu na cytologické vyšetrenie (negynekologické)	11
3.2.4	Sprievodný list k zásielke materiálu na imunoflorescenčné vyšetrenie metódou priamej , alebo nepriamej imunoflorescencie (PIF,NIF).....	11
3.3	Požiadavky na konzultačné vyšetrenie.....	13
3.4	Požiadavky na manipuláciu s materiálom pre peroperačné vyšetrenie	13
3.5	Zásady odberu, fixácie a zasielania vzoriek.....	14
3.5.1	Bioptický materiál	14
3.6	Cytologický materiál	16
3.6.1	Gynekologická cytológia	16
3.6.2	Negynekologická cytológia	17
3.6.3	Imunoflorescenčné vyšetrenie protilátok.....	19
3.6.4	Špecifické požiadavky na odber a fixáciu.....	20
3.7	Chyby pri odbere a v procese manipulácie so vzorkami	20

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 3 z 32

3.8	Informácie o transporte a zaistovaní zvozu materiálu.....	22
3.9	Informácie pre pacienta k odberom.....	23
3.10	Akceptovaný materiál – súhrnne pre všetky ponúkané vyšetrenia	23
4	Predanalytické postupy v laboratóriu	26
4.1	Príjem vzoriek a sprievodiek, vedenie dokumentácie	26
4.2	Postupy pri nesprávnej identifikácii vzorky alebo žiadanky.....	27
4.3	Postupy pri doručení chybných(kolíznych) primárnych vzoriek a kritéria na ich odmietnutie	27
5	Vydávanie výsledkov a komunikácia s pracoviskom.....	28
5.1	Informácie o formách vydávania výsledkov	28
5.2	Opakované a dodatočné vyšetrenia.....	28
5.3	Zmeny výsledkov a nálezov	29
5.4	Intervaly od dodania materiálu k vydaniu výsledku	29
5.5	Konzultačná činnosť pracoviska	29
5.6	Spôsob riešenia sťažností	29
5.7	Poradenské služby	30
6	Archivácia vzoriek a výsledkov.....	30

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 4 z 32

1 Úvod

DCP vydáva pre svojich klientov (lekárov – žiadateľov laboratórneho vyšetrenia) túto príručku, ktorej cieľom je informovať o rozsahu nami ponúkaných služieb. Súčasťou tohto materiálu sú informácie o predanalytických postupoch, požiadavky na správny odber materiálu, zásady manipulácie s materiálom, pravidlá pre zasielanie materiálu a zoznam nami vykonávaných vyšetrovacích metód.

Cieľom tohto dokumentu je optimalizácia spolupráce a komunikácie medzi žiadateľom vyšetrenia a laboratóriom, ktoré smerujú k dosiahnutiu správneho výsledku vyšetrenia.

2 Informácie o pracoviskách

2.1 Základné identifikačné údaje

Sídlo spoločnosti:

Unilabs Slovensko, s r. o.

Záborského 2, 036 01 Martin

IČO: 31 647 758

DIČ: 2020577603

IČ DPH: SK2020577603

Unilabs Slovensko, s r. o. – riaditeľstvo

Digital park II, Einsteinová 23, 851 01 Bratislava

tel: +421 2 32 112 222

fax: +421 2 32 112 240

Unilabs Slovensko, s r. o.– administratíva

Záborského 2, 036 01 Martin

e-mail: unilabs@unilabs.com

tel: +421 43 422 00 41

fax: +421 43 422 00 43

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 5 z 32

Adresa laboratórií:

1. Diagnostické centrum patológie Košice

Gorkého 8, 040 01 Košice

Pracovná doba: Po – Pia: 7.00 – 15.30 hod

Odborný vedúci lekár: MUDr. Jozef Bodnár

Telefón: 055/ 321 30 11

E-mail: jozef.bodnar@unilabs.com

Vedúca laborantka: Mgr. Viera Delfini

Kontakt: 055/ 321 30 00

E-mail: viera.delfini@unilabs.com

Laboratórny manažér kvality: Jana Bodnárová

kontakt: 055/ 321 30 12

e-mail: jana.bodnarova@unilabs.com

2. Diagnostické centrum patológie Bratislava

Polianky 7, 841 04 Bratislava

Pracovná doba: Po – Pia: 7.00 – 15.30 hod

Odborný vedúci lekár: MUDr. Iveta Mečiarová, PhD.

E-mail: iveta.meciarova@unilabs.com

Vedúca laborantka: Eva Svobodová

E-mail: eva.svobodova1@unilabs.com

Laboratórny manažér kvality: František Kiš

e-mail: frantisek.kis@unilabs.com

3. Diagnostické centrum patológie Banská Bystrica,

Námestie L. Slobodu 1, 974 01 Banská Bystrica

Pracovná doba: Po – Pia: 7.00 – 15.30 hod

Odborný vedúci lekár: MUDr. Mojmír Ducár

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 6 z 32

E-mail: viliam.gabris@unilabs.com
Vedúca laborantka: Lenka Giertlová
E-mail: lenka.giertlova@unilabs.com
Laboratórny manažér kvality: Kristína Jánska
e-mail: kristina.janska@unilabs.com

4. Diagnostické centrum patológie Prešov,

Dilongova 11239, 080 01 Prešov

Pracovná doba: Po – Pia: 7.00 – 15.30 hod
Odborný vedúci lekár: MUDr. Ľubomír Straka
E-mail: lubomir.straka@unilabs.com
Vedúca laborantka/
Laboratórny manažér kvality: Mgr. Katarína Šoltésová
E-mail: katarina.soltesova@unilabs.com

5. Diagnostické centrum patológie Topoľčany,

Pavlovova 17 955 20 Topoľčany

Pracovná doba: Po – Pia: 7.00 – 15.30 hod
Odborný vedúci lekár: MUDr. Miroslav Žatko
E-mail: miroslav.zatko@unilabs.com
Vedúca laborantka/
Laboratórny manažér kvality: Danka Hrubá
E-mail: danka.hrubá@unilabs.com

2.2 Zameranie pracovísk

Diagnostické centrá patológie poskytujú vyšetrenia biopsie, inej cytológie, gynekologickej cytológie vyšetrenia enzýmov, autoprotílátok a elektrónovej mikroskopie. Poskytujú aj vyšetrenia prediktívnych

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 7 z 32

faktorov, ktoré v súčasnej dobe sú nevyhnutnou informáciou pre onkológov na určenie správnej terapie pre onkologických pacientov (tzv. personalizovaná medicína).

2.3 Systém kontroly kvality

Pracoviská majú vypracovaný interný a externý systém kontroly kvality.

2.4 Organizácia pracoviska, základné informácie o vnútornom členení, vybavení a obsadení laboratória

Pracoviská majú 2 úseky:

- Úsek laboratórny (oddelenia cytológie, biopsie, histochemie, imunohistochemie, imunofluorescencie, elektronova mikroskopia)
- Úsek diagnostický

Oba úseky vedú odborní lekári, DCP vedie odborný vedúci lekár. Manažér kvality zodpovedá za dodržiavanie zásad kvality a jej kontroly.

Príjem materiálu sa realizuje na centrálnom príjme laboratória.

Histologické vyšetrenie bioptického materiálu je realizované na oddelení biopsie – laboratórnych miestnostiach, v ktorých je materiál prijatý, excidovaný, prístrojovo spracovaný (odvodnenie až presýtenie parafínom), zaliaty do parafínových bločkov, zrezaný a ofarbený základným HE farbením. Ďalšie vyšetrenia sa vykonávajú v na to určených samostatných laboratórnych priestoroch (cytológie, imunohistochemie a histochemie). Všetky laboratória sú vybavené moderným prístrojovým vybavením, ktoré spĺňa požadované kritéria a prístroje sú pravidelne kontrolované.

Kompletnú administratívu pracoviska zabezpečujú administratívne pracovníčky. Pracovisko využíva laboratórny informačný systém (LIS) firmy CONA.

Spracovanie vzoriek v základnej laboratórnej prevádzke zabezpečujú zdravotnícki laboranti s/bez pomaturitného špecializovaného vzdelania v odbore histológia. V špecializovaných laboratóriách

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	<p style="text-align: center;">Laboratórna príručka DCP</p>
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 8 z 32

pracujú zdravotnícky laboranti s/bez pomaturitného špecializovaného vzdelania a/alebo VŠ II. Stupňa.

Komplexné hodnotenie bioptických vzoriek, špeciálnych histochemických (HCH) a imunohistochemických (IHCH/IHC) vyšetrení, ako aj preparátov negynekologickej cytológie realizujú výlučne lekári. Základné hodnotenie skriningových gynekologických cytologických preparátov vykonávajú laboranti, pod odborným dohľadom určených lekárov tzv. supervisorov.

Výsledky vyšetrení uložené v LIS pracoviska sú vytlačené v dvoch verziách, z nich jedna je odosielaná klinickému pracovisku a druhá tlačaná verzia je archivovaná. Pokiaľ to umožňuje zavedená komunikácia, tak sú odosielané aj v elektronickej forme. Výsledky v tlačenej podobe sú buď doručované priamo dopravnou službou alebo sú odosielané poštou. Len v určených prípadoch (rýchla peroperačná biopsia) je výsledok oznamovaný aj telefonicky.

Všetky doručené žiadanky, tlačené histologické nálezy, parafínové bločky ako aj všetky zhotovené histologické a cytologické preparáty sú archivované v archivačných priestoroch pracoviska. Zvyškový nespotrebovaný biologický materiál z bioptických vzoriek je likvidovaný 14 dní po diagnostickom uzavretí daného bioptického prípadu.

2.5 Rozsah ponúkaných služieb/vyšetrení

Histologické vyšetrenie

Peroperačné histologické vyšetrenie

Histologické vyšetrenie konzultačných biopsií

Histochemické

Histoenzymatické vyšetrenie svalového tkaniva, tenkého čreva, rekta

Imunohistochemické vyšetrenie

In-situ hybridizačné vyšetrenie

Cytologické vyšetrenie

- gynekologické
- negynekologické (vyšetrenie telesných tekutín, negynekologických náterov a cytoblokov)

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 9 z 32

Imunoflorescenčné vyšetrenia metódou priamej, alebo nepriamej imunoflorescencie (PIF,NIF)

V prípade odborného záujmu môže laboratórium poskytnúť podrobnejšie informácie o použitej laboratórnej metóde.

3 Manuál pre odbery primárnych vzoriek

3.1 Základné informácie

V tejto kapitole sú uvedené pokyny týkajúce sa správneho odberu, fixácie a manipulácie s materiálom pre bioptické , cytologické a imunoflorescenčné vyšetrenie.

Kritéria na odmietnutie primárnych vzoriek sú uvedené v kapitole 4.3

Ku každému materiálu musí byť dodaný riadne vyplnený sprievodný list (žiadanka) – viď kapitola 3.2

3.2 Sprievodné listy (žiadanky) na vyšetrenie

3.2.1 Sprievodný list k zásielke materiálu na histologické vyšetrenie

Každý materiál doručený na histologické vyšetrenie musí mať vyplnený sprievodný list k zásielke histologického materiálu.

Žiadanka musí obsahovať:

- meno a priezvisko pacienta
- rodné číslo
- kód zdravotnej poisťovne pacienta, príp. informácia o inom spôsobe úhrady
- bydlisko pacienta
- identifikácia odosielateľa vzorky: zdravotnícke zariadenie, oddelenie, pracovisko, meno lekára, kód lekára, kód pracoviska
- ID hospitalizácie
- predmet vyšetrenia – lokalizácia, resp. pôvod vzorky
- klinická diagnóza, príp. kód diagnózy podľa MKCH-10
- stručný klinický priebeh
- údaj o predchádzajúcich histologických vyšetreniach
- pečiatka a podpis odosielajúceho lekára

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 10 z 32

- dátum odberu
- druh fixačnej tekutiny
- v prípade rýchlej peroperačnej biopsie aj čas odberu a telefonický kontakt na oznámenie výsledku

3.2.2 Sprievodný list k zásielke materiálu na cytologické vyšetrenie gynekologického cytosteru

Každý gynekologický cytoster určený na cytologické vyšetrenie musí mať adekvátne vyplnený určený sprievodný list k zásielke cytologického materiálu.

Žiadanka musí obsahovať:

- meno a priezvisko pacienta,
- rodné číslo,
- kód zdravotnej poisťovne pacienta, príp. informácia o inom spôsobe úhrady,
- bydlisko pacienta,
- označenie preparátu a sprievodky pridelené ošetrujúcim lekárom,
- identifikácia odosielateľa vzorky: zdravotnícke zariadenie, oddelenie, pracovisko, meno lekára, kód lekára, kód pracoviska,
- pečiatka a podpis odosielajúceho lekára,
- dátum odberu,
- údaj o predchádzajúcich cytologických alebo histologických vyšetreniach

Iné, príp. nepovinné údaje:

- lokalizácia steru
- posledná menštruácia
- IUD
- hormonálna antikoncepcia
- predchádzajúca konizácia
- údaj o gravidite

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 11 z 32

3.2.3 Sprievodný list k zásielke materiálu na cytologické vyšetrenie (negynekologické)

Každý materiál určený na cytologické vyšetrenie musí mať adekvátne vyplnený sprievodný list k zásielke cytologického materiálu.

Žiadanka musí obsahovať:

- meno a priezvisko pacienta,
- rodné číslo,
- kód zdravotnej poisťovne pacienta, príp. informácia o inom spôsobe úhrady,
- bydlisko pacienta
- v prípade hotových náterov - označenie preparátu a sprievodky pridelené ošetrojúcim lekárom
- predmet vyšetrenia – druh odobratého materiálu a spôsob jeho získania
- základné klinické údaje, príp. klinickú diagnózu podľa MKCH-10
- identifikácia odosielateľa vzorky: zdravotnícke zariadenie, oddelenie, pracovisko, meno lekára, kód lekára, kód pracoviska
- pečiatka a podpis odosielajúceho lekára
- dátum odberu, v prípade nefixovaného materiálu aj čas odberu
- údaj o predchádzajúcich cytologických alebo histologických vyšetreniach

3.2.4 Sprievodný list k zásielke materiálu na imunoflorescenčné vyšetrenie metódou priamej , alebo nepriamej imunoflorescencie (PIF,NIF)

Každý materiál určený na imunofluorescenčné vyšetrenie protilátok musí mať adekvátne vyplnenú Žiadanku na vyšetrenie sérových protilátok metódou nepriamej/priamej imunofluorescencie (NIF/PIF).

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 12 z 32

Sprievodné listy (žiadanky) je možné si vytlačiť na webovej stránke www.unilabs.com, príp. ich podľa potreby a na požiadanie rozposielame a bezplatne zabezpečujeme odosielateľom materiálu.

Sprievodka musí obsahovať:

- meno a priezvisko pacienta,
- rodné číslo,
- kód zdravotnej poisťovne pacienta, príp. informácia o inom spôsobe úhrady,
- bydlisko pacienta,
- ID hospitalizácie
- základné klinické údaje, príp. kód diagnózy podľa MKCH-10,
- údaje o doterajšej liečbe, zvlášť o liečbe kortikoidmi, prípadne liekmi ovplyvňujúcimi výsledok,
- vyznačenie typu materiálu: krv alebo sérum v prípade NIF; typ vyšetřovaného tkaniva v prípade PIF,
- zreteľné vyznačenie požadovaného typu vyšetřenia,
- identifikácia odosielateľa vzorky: zdravotnícke zariadenie, oddelenie, pracovisko, meno lekára, kód lekára, kód pracoviska,
- pečiatka a podpis odosielajúceho lekára,
- dátum odberu,
- v prípade urgentného vyšetřenia zreteľné vyznačenie vyšetřenia ako STATIM.

Diagnostické centrá patológie neakceptujú ústne požiadavky na bežné vyšetřenie, a laboratórium prijíma iba riadne označené vzorky so správne vyplnenou sprievodnou žiadankou.

Identifikácia pacienta na žiadanke a na doručenom materiáli (cytologické sklá, skúmavky, nádoby alebo iné prepravné prostriedky) musí byť jednoznačná (viď aj kapitola 4.2 a 4.3).

Údaje na žiadanke písané rukou musia byť čitateľné!

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 13 z 32

3.3 Požiadavky na konzultačné vyšetrenie

Konzultačné vyšetrenie je druhotné vyšetrenie (tzv. second look) histologického, alebo cytologického materiálu z iného pracoviska. Toto vyšetrenie sa vykonáva na základe požiadavky pacienta alebo klinického lekára. Ďalším dôvodom je doplnenie nedostupnej diagnostickej metodiky alebo vyžiadanie si odborného názoru zvoleného lekára konzultanta.

Na konzultačné vyšetrenie sa posielajú:

- sprievodný list vo forme výsledkového listu pracoviska žiadajúceho o konzultáciu so všetkými potrebnými údajmi (viď kapitola 3.2) alebo kópia pôvodnej žiadanky s vyznačeným číslom biopsie, ktoré je identické s číslom na priloženom parafínovom bločku a preparáte
- reprezentatívne parafínové bločky
- preparáty (počet a typ podľa uváženia odosielajúceho patológa)

3.4 Požiadavky na manipuláciu s materiálom pre peroperačné vyšetrenie

Peroperačné vyšetrenie tkanív metódou rýchlych zmrazovacích rezov sa vykonáva počas pracovnej doby. Týmto spôsobom sa nevyšetruje kostné tkanivo.

- zaslanie materiálu na peroperačné vyšetrenie je nutné dopredu telefonicky nahlásiť určenému lekárovi pracoviska, najneskôr 1 deň pred plánovanou operáciou
- materiál po jeho odbere **okamžite** doručí sanitár/administratívny pracovník na naše pracovisko
- zasiela sa **natívny** materiál
- prepravná nádoba je označená identifikačným štítkom s uvedením mena pacienta a rodného čísla, príp. dátumu narodenia
- spolu s materiálom musí byť súčasne doručená aj správne vyplnená žiadanka s uvedením telefónneho čísla, na ktoré má byť nález oznámený (viď kapitola 3.2)
- na žiadanke musí byť uvedená aj lokalita, z ktorej pochádza materiál a diferenciálno-diagnostické úvahy, resp. otázka, na ktorú má vyšetrenie odpovedať

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 14 z 32

- akékoľvek nezhody v označení nádoby s materiálom a žiadanky, prípadne iné nejasnosti týkajúce sa peroperačného vyšetrenia sa riešia neodkladne telefonicky s operujúcim lekárom,
- výsledok peroperačného vyšetrenia oznamuje lekár - patológ telefonicky operujúcemu lekárovi
- zvyšok materiálu po spracovaní zmrazovacou technikou je fixovaný v 10% formaldehyde a následne spracovaný klasickým postupom

3.5 Zásady odberu, fixácie a zasielania vzoriek

3.5.1 Bioptický materiál

Odber tkaniva na histologické vyšetrenie (diagnostické účely) vykonáva vždy lekár na pracoviskách zdravotníckych zariadení.

Metódy odberu: operačné metódy (amputácia, resekcia, extirpácia, excízia, reexcízia, probatórna excízia), probatórna punkcia, kyretáž, samovoľné vylúčenie, endoskopické odbery.

Materiál sa po odbere zasiela do laboratória v takom stave, v akom bol odobratý z organizmu, **posiela sa patológovi celý a vždy len na jedno pracovisko.**

Odobratý materiál je v dostatočne veľkej nádobe so širokým hrdlom okamžite fixovaný fixačnou tekutinou tak, aby tekutina mala k materiálu prístup zo všetkých strán a najmenej 10x prevyšovala objem materiálu. Najprv je do transportnej nádoby nutné naliať fixačnú tekutinu a potom vložiť tkanivo!

Nefixovaný materiál nesmie prísť do priameho kontaktu s vodou (ani s destilovanou). Voda poškodzuje jemné štruktúry buniek a sťažuje mikroskopické hodnotenie. Ak je potrebné preparát opláchnuť, prebytok vody je nutné odstrániť. To isté platí pre fyziologický roztok.

Materiál musí byť hneď po odbere vložený do fixačného roztoku, aby sa zabránilo vysychaniu tkaniva, pri ktorom dochádza k autolýze a poškodeniu, príp. až úplnému znehodnoteniu materiálu. Materiál nesmie zostať voľne ležať na vzduchu.

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 15 z 32

Pred doručením do laboratória nesmie byť materiál mechanicky poškodený a vo fixačnom roztoku je uchovávaný pri izbovej teplote. Materiál sa neskladuje v chladničke, teplý formol rýchlejšie preniká do tkaniva.

Každá nádoba s materiálom musí mať štítok s menom a priezviskom pacienta, rodným číslom, príp. dátumom narodenia, odosielajúcim oddelením a s označením o aký materiál ide, príp. s označením poradia jednotlivých vzoriek. Tieto údaje musia súhlasiť s údajmi na sprievodnom lístku (viď kap. 3.2.1), ktorý musí byť dodaný ku každému materiálu.

Malé vzorky tkaniva sa do fixačného roztoku vkladajú priamo alebo sa vložia do fixačného roztoku na papieriku.

Drobný bioptický materiál vrstevnatej štruktúry (napr. vzorky sliznice žalúdka a čreva) sa v priebehu fixácie často zdeformujú. Aby nedošlo k zlej orientácii materiálu, je nutné určiť spodinu vzorky a touto spodinou priložiť vzorku na podložku zo savého materiálu (filtračný papierik). S týmto papierikom sa vzorka fixuje.

Patológ zodpovedá za vyšetrenie tkanív, preto by bez jeho súhlasu nemal nikto preparáty otvárať, narezávať, rozdeľovať na menšie kúsky, pretože tieto zásahy menia pôvodné rozmery materiálu a vedú k dezorientácii tkaniva. Zásah klinika do operačného preparátu sa pripúšťa v prípadoch, keď sa podľa patologického nálezu rozhoduje operatér o ďalšom postupe. Zásah do operačného preparátu je možný aj v prípadoch veľkých operačných materiálov – úpravou operačného preparátu (rozstrihnutie a vyprázdnenie dutého orgánu, narezanie resekátu obličky v sagitálnej rovine, narezanie maternice a pod.) je možné zlepšiť fixáciu hlbšie uložených tkanív.

Označenie operačných preparátov sa realizuje priamo na operačnej sále a týka sa prevažne diagnosticky významných úsekov operačného preparátu, alebo konkrétneho útvaru, na ktorý chce operatér patológa upozorniť

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 16 z 32

Značenie resekčných plôch, prípadne iných miest v operačnom preparáte je nutné pre spoľahlivé posúdenie topografickej orientácie vzorky. Na označenie preparátov je najvhodnejší šicí materiál a označenie operačného preparátu musí byť v zhode s popisom na žiadanke.

3.6 Cytologický materiál

3.6.1 Gynekologická cytológia

Odber cytologickej vzorky realizuje lekár (gynekológ) najlepšie v prvej polovici menštruačného cyklu. Najdôležitejším miestom odberu je tzv. transformačná zóna a cytoster má obsahovať bunky exocervixu aj endocervixu.

Odber na vyšetrenie konvenčnou metódou

Odber sa uskutočňuje štetcom (brush), špachtľou alebo vatovým tampónom.

Po odbere sa materiál rozotrie po celej dĺžke podložného skla tak, aby bolo v celom rozsahu pokryté náterom s vynechaním časti na označenie skla. Následne sa ešte vlhký ster okamžite ponorí do fixačného roztoku (izopropylalkohol) alebo sa nastrieka komerčne dostupným cytofixatívnym sprejom.

Riadne fixovaná a označená vzorka sa uloží tak, aby nedošlo ku kontaktu so žiadnou chemikáliou, ktorá by mohla ovplyvniť kvalitu a spracovanie vzorky v laboratóriu. Najvhodnejším prepravným prostriedkom pre nátery sú uzatvárateľné prepravné krabičky, v ktorých môžu byť vzorky uložené pri izbovej teplote. Vzorky je nutné do laboratória doručiť a spracovať do 1-2 týždňov.

Sklo s náterom a aj žiadanka musia byť označené zhodne. Zhodu označenia, resp. identifikáciu pacienta na sprievodke určuje jeden z uvedených údajov:

- meno a priezvisko pacienta
- rodné číslo pacienta
- číslo alebo označenie pridelené ošetrovujúcim lekárom

Odber na vyšetrenie LBC metódou

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 17 z 32

- pomocou odberového zariadenia Cervex-Brush sa v ambulancii lekára odoberie vzorka (ster z krčka maternice).
- hlavica zariadenia obsahujúca vzorku cervikálnych buniek sa umiestni do vialky s fixačným médiom BD Surepath Preservative Fluid.
- Odberová vialka BD Surepath Collection Vial obsahuje pufrovaný 24-percentný roztok etanolu. Fixačné médium uchováva bunky na diagnostiku a má baktericídne účinky na gramnegatívne črevné baktérie, grampozitívne koky a huby.
- Vialka sa pevne uzavrie.
- Na vialke sú nalepené 2 QR kódy. 1 kód treba nalepiť na sprievodný lístok (na vyznačené miesto) a druhý ostane na vialke.
- Vialka sa označí aj menom pacientky.
- Materiál a sprievodný lístok sa odošlú do laboratória na vyšetrenie.
- Uchovávanie vialiek: pri izbovej teplote (15 – 30 °C).
- Kontraindikácie odberu: Cervex-Brush by sa nemal používať u tehotných pacientok po prekročení 10. týždňa tehotenstva.

V prípade zhody v označení je materiál ďalej spracovaný, v prípade akejkol'vek nezhody sa ďalší postup riadi pokynmi uvedenými v bodoch 4.2 a 4.3.

3.6.2 Negynekologická cytológia

Nefixovaný materiál na cytológiu, ktorý je transportovaný v podobe hotových preparátov je uložený v prepravných krabičkách alebo škatuliach tak, aby nedošlo k ich poškodeniu. Materiál musí byť doručený na naše pracovisko ihneď.

Odobraté nefixované tekutiny sa na cytologické vyšetrenie dodávajú v stave v akom boli odobraté. Je nutné ich dopraviť do laboratória ihneď, pri predpokladanom dlhšom transportnom čase je nutné materiál uchovávať a transportovať v chladničke a doručiť do laboratória v najkratšom možnom termíne.

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 18 z 32

V prípade, že materiál nie je možné doručiť do laboratória na vyšetrenie v čo najkratšom čase, musí byť materiál fixovaný fixačným roztokom (viď nižšie).

Takto fixovaný materiál nie je potrebné skladovať v chladničke, postačujúca je izbová teplota . Počas transportu musí byť materiál uložený v termoboxe a nesmie byť vystavený extrémnym teplotám.

Patria sem:

- telesné tekutiny získané aspiráciou alebo punkciou:
Najčastejšie sú to tekutiny, resp. výpotky z pleurálnej a brušnej dutiny, tekutiny cystických útvarov ovária, prsníka a podobne.
- tkanivové mikrofragmenty:
Získavajú sa pri punkčných aspiračných cytológiach.
- Spútum.

INÁ CYTOLÓGIA - - FIXÁCIA :

1. Moč a likvor - fixačná tekutina : benzínalkohol – pomer 1:1, alebo 10% formaldehyd 0,5ml
2. Ascites, pleurálne a abdominálne punktáty, výpotky z Cavum Douglasi, obsahy cýst - fixačný roztok: 1 diel 10%-ného formalínu a 9 dielov benzínalkoholu - pomer 1:3 (1 diel biol.materiál : 3 diely fixačného roztoku)
3. Spútum - fixačná tekutina - 10%-ný formalín - pomer 1:1
4. Tkanivové mikrofragmenty - fixačná tekutina - 10%-ný formalín - pomer 1:1

Telové tekutiny pre cytologické spracovanie sa prepravujú v dobre tesniacej skúmavke alebo v dobre tesniacej nádobke v nefixovanom stave. Pred transportom sa cytologický materiál uchováva v chladničke pri teplote cca +4°C až +8°C (nemrazí sa!). Transport materiálu odobratého metódou BAL (bronchoalveolárna laváž) a mozgomiechového moku sa realizuje ihneď po odbere. Likvor a BAL

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 19 z 32

musia byť do laboratória dodané v sterilných skúmavkách najneskôr do 30 minút po odbere a sú ihneď spracované.

Ku každému materiálu musí byť dodaný vyplnený sprievodný list k zásielke materiálu na cytologické vyšetrenie (viď kapitola 3.2.3). Skúmavka/sklíčko s náterom a žiadanica musia byť označené zhodne a spoľahlivú identifikáciu pacienta na žiadanke a vzorke určuje: meno a priezvisko pacienta alebo rodné číslo. Zhodu označenia, resp. identifikáciu pacienta na žiadanke a skle/sklách určuje jeden z uvedených údajov:

- meno a priezvisko pacienta
- rodné číslo pacienta
- číslo alebo označenie pridelené ošetrovujúcim lekárom

V prípade zhody v označení je materiál ďalej spracovaný, v prípade akejkoľvek nezhody sa ďalší postup riadi pokynmi uvedenými v bodoch 4.2 a 4.3.

3.6.3 Imunoflorescenčné vyšetrenie protilátok

Na vyšetrenie cirkulujúcich protilátok zo séra pacienta metódou nepriamej imunofluorescencie na tkanivách, bunkových substrátoch a náteroch je potrebné vyplniť sprievodný list (viď kapitola 3.2.4) s uvedením času odberu.

Na vyšetrenie sa zasiela:

- plná krv – do laboratória musí byť doručená ihneď po odbere,
- sérum – po odbere krvi (cca 2ml) sa stočené sérum uchováva v chladničke a čo najskôr sa doručí na spracovanie;

Skúmavka s krvou, resp. sérom a sprievodka musia byť označené zhodne a spoľahlivú identifikáciu pacienta na sprievodke a vzorke určuje: meno a priezvisko pacienta a rodné číslo, príp. rok narodenia. V prípade zhody v označení je materiál ďalej spracovaný, v prípade akejkoľvek nezhody sa ďalší postup riadi pokynmi uvedenými v bodoch 4.2 a 4.3.

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 20 z 32

3.6.4 Špecifické požiadavky na odber a fixáciu

Biopsia prsníka

Vzorka musí byť kompaktná, bez narezania, aby bolo možné presne sa vyjadriť k okrajom excízie – najvhodnejšie je dodať materiál v jednom celistvom kuse. V prípade, že je materiál rozdelený na viac vzoriek, musia byť jednotlivé vzorky označené s dôrazom na vzájomnú súvislosť.

Pre potreby topografickej orientácie je potrebné excíziu označiť aspoň dvomi stehmi, napr. krátky steh je ventrálny a dlhý steh je laterálny. V prípade že je súčasťou excízie aj ventrálne zachytená koža, postačuje len označenie jedným stehom – napr. laterálny steh.

Veľkosť lézie pre peroperačnú biopsiu by nemala byť menšia ako 10mm, čo znamená, že peroperačná biopsia by sa mala realizovať len v prípade veľkosti patologickej lézie cca 6-7mm, kedy je možné jednu polovicu technicky spracovať (zmraziť) a druhú ponechať pre definitívny parafínový blok.

Peroperačne je možné vyšetriť len hmatné lézie.

Materiál z punkčnej („core cut“) biopsie

Odoberá sa cca 3-5 valčekov materiálu, ktorý sa následne vloží do skúmavky s obsahom fixačnej tekutiny – formolu.

Resekát čreva

Resekáty čreva je nutné rozstrihnúť, zbaviť zvyškov stolice a následne vložiť do primeranej veľkej nádoby s dostatočným množstvom fixačného roztoku.

Intestinálna biopsia

Odber natívneho materiálu zo sliznice tenkého čreva sa vykonáva za účelom enzýmohistochemického vyšetrenia.

Natívna vzorka je ponorená do vychladenej skúmavky s obsahom fixačnej tekutiny (petroléter) bezprostredne po odbere, a do doby transportu uschovaná v mrazničke. Počas transportu sú takéto

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 21 z 32

vzorky uschované v prenosnej chladničke spolu s chladiacim médiom (vreckom) a po doručení do laboratória ihneď spracovávané.

3.7 Chyby pri odbere a v procese manipulácie so vzorkami

Chyby v procese bioptického odberu

Kvalitná realizácia bioptického odberu je predpokladom spoľahlivej histopatologickej diagnózy. Zle odobraté alebo zmliaždené tkanivo výrazne obmedzuje alebo znemožní bioptickú diagnózu, vystavuje pacienta opakovanému zákroku a komplikuje alebo znemožní včasnú adekvátnu terapiu.

Najčastejšie chyby v procese bioptického odberu sú:

- zbytočne malý objem bioptickej vzorky,
- mechanické poškodenie tkaniva nešetrnou manipuláciou,
- oneskorené dodanie natívneho materiálu do laboratória,
- materiál nie je vložený do fixačného roztoku hneď po odbere – dochádza k nenávratnému poškodeniu tkaniva autolýzou,
- zámena fixačného roztoku za iný roztok
- použitie malého množstva fixačného roztoku na veľký objem tkaniva,
- chýbanie predfixačnej úpravy alebo zlá predfixačná úprava odberu pri zasielaní fixovaného tkaniva
- zlé označenie vzorky stehmi a inými značkami určujúcimi topografiu lézie určenej k cielenému bioptickému vyšetreniu
- nedostatočné údaje na žiadanke
- zasielanie rôznych topografických odberov v jednej nádobe,
- absencia predchádzajúcej dohody klinika s patológom pri odberoch na špeciálne bioptické vyšetrenia,
- nevhodné zabezpečenie sprievodných listov pri transporte proti ich znečisteniu fixačnou tekutinou, príp. biologickým materiálom (napr. krvou)

Chyby v procese cytologického odberu a spracovania materiálu

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 22 z 32

Najčastejšie chyby:

- nesprávny odber cytologického materiálu lekárom (klinikom) – materiál neobsahuje bunky z predpokladanej lokalizácie, malé množstvo materiálu (nedostatočná celularita), znehodnotenie materiálu nevhodnou prímiesou (napr. krv, ťažký zápal)
- nesprávna fixácia – chýbajúcou alebo nevhodnou fixáciou dochádza k znehodnoteniu materiálu
- kontaminácia čistého podložného skla alebo hotového náteru – podložné sklo, na ktoré sa vzorka nanáša musí byť čisté; v prípade, že sa sklo dostane do styku s akoukoľvek chemikáliou alebo aerosólom používaným v ambulancii, dochádza k rozkladu buniek vplyvom zmeny pH prostredia a náter nie je možné správne zafarbiť

3.8 Informácie o transporte a zaistovaní zvozu materiálu

Materiál na vyšetrenie je možné do laboratória doručiť osobne, poštou, prepravnou službou, sanitármi alebo prostredníctvom dopravnej služby na náklady Unilabs Slovensko, s.r.o.

Poštou je možné zasielať len materiály typu histologický preparát alebo parafínový blok.

Sanitkou, prepravnou službou, sanitármi, príp. povereným pracovníkom je možné doručiť akýkoľvek materiál. Za zaistenie bezpečnosti je zodpovedný odosielajúci lekár (vhodný spôsob balenia a označenia, informácie o charaktere materiálu...). Nádoby a skúmavky musia byť zabezpečené tak, aby nedošlo k ich rozbitiu, vyliatiu a poškodeniu a sprievodné listy tak, aby nedošlo k ich znehodnoteniu.

Materiál na biopotické vyšetrenie, fixovaný formolom sa uchováva a prepravuje pri izbovej teplote.

Materiál na cytologické vyšetrenie (punktát, moč a pod., okrem už hotových náterov), krv/sérum na NIF a vzorky na PIF sa uchováva v chladničke a prepravuje v termotaške s chladiacou vložkou pri teplote +2-+8°C.

Materiál na enzymatické vyšetrenie sa uchováva a prepravujú v zmrazenom stave. Na tento účel poskytujeme pre ambulancie termosky na výmenu.

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	<h2 style="text-align: center;">Laboratórna príručka DCP</h2>
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 23 z 32

3.9 Informácie pre pacienta k odberom

Pracovisko nemá žiadne špecifické požiadavky na pripravenosť pacienta. Za prípravu pacienta na odber vzorky, samotný odber a vyžiadanie informovaného súhlasu je zodpovedný kvalifikovaný špecializovaný lekár, ktorý pacienta poučí a vysvetlí potrebu odberu biologického materiálu.

3.10 Akceptovaný materiál – súhrnne pre všetky ponúkané vyšetrenia

kefka kužeľ. na onkoster z krčka maternice (Cytorush)

Obj.č.: FBC1001S

kefka metlič. na onkoster z krčka maternice (Cervex Brush)

Obj.č.: 100300

podložné sklá, 1 bal. (50ks)

Obj.č.: 0303-2202

vatový tampón

Obj.č.: D1673

odberový set na LBC vyšetrenie ster z krčka maternice

Obj.č.: 49145

nádoba na biologický materiál 10 ml

Obj.č.: D1026

nádoba na biologický materiál 30 ml

Obj.č.: D1027

nádoba na biologický materiál 60 ml

Obj.č.: D1214

nádoba na biologický materiál 120 ml

Obj.č.: D1080FL

KÓD: ID.20

Laboratórna príručka DCP

Verzia/Revízia: 06/00

Strana:

25 z 32***nádoba na bioptický materiál 365 ml******Obj.č.: V0112******nádoba na bioptický materiál 520 ml******Obj.č.: V0114******nádoba na bioptický materiál 1l******Obj.č.: V0120******nádoba na bioptický materiál 2l******V0122***

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	<h2 style="text-align: center;">Laboratórna príručka DCP</h2>
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 26 z 32

nádoba na bioptický materiál 3l
V0123

nádoba na bioptický materiál 5l
Obj.č.: V0124

skúmavka s aktivátorom na vyšetrenie protilátok z krvi 6ml , príp. prázdna s červeným vrchom
Obj.č.: 11020

4 Predanalytické postupy v laboratóriu

4.1 Prijem vzoriek a sprievodiek, vedenie dokumentácie

Pracovníčka pri prijíme skontroluje počas preberania materiálu zhodnosť a správnosť údajov na žiadanke a dodanom materiáli.

Po prevzatí materiálu je každému materiálu priradené príslušné poradové číslo, ktoré sa zapíše na žiadanku a rovnakým číslom je označená nádoba/y s materiálom a následne aj zhotovené sklá

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 27 z 32

a bločky. Pod týmto základným identifikačným číslom je materiál ďalej excidovaný, spracovaný a uchovávaný.

Administratívne pracovníčky, príp. laboranti vykonajú na základe údajov v sprievodnom lístku príjem (zápis) do LIS-u pracoviska.

Vzorky, ktoré sa svojim obsahom alebo identifikáciou odlišujú od požiadaviek pracoviska, môžu byť odmietnuté. Dôvodom na odmietnutie je:

1. Nejasná identifikácia jednotlivých vzoriek
2. Doručenie kolíznych vzoriek

4.2 Postupy pri nesprávnej identifikácii vzorky alebo žiadanky

Nesúlad v základných identifikačných znakoch pre pridelenie sprievodky k vzorke (meno a priezvisko pacienta, rodné číslo) – doplnenie údajov rieši administratívno- dokumentačná pracovníčka pri prijíme.

Neadekvátne vyplnená sprievodka – chýbanie povinných údajov rieši administratívna pracovníčka.

4.3 Postupy pri doručení chybných(kolíznych) primárnych vzoriek a kritéria na ich odmietnutie

Materiál je dodaný bez žiadanky – pracovníčka pri prijíme na základe telefonického dohovoru s ošetrovúcim lekárom, prípadne iným zodpovedným pracovníkom žiada o zaslanie riadne vyplnenej originálnej žiadanky. Do času dodania žiadanky zaznamená príjmová pracovníčka túto skutočnosť do Knihy nezhôd.

Žiadanka je doručená bez materiálu – pracovníčka pri prijíme kontaktuje telefonicky ošetrojúceho lekára a žiada o dodanie chýbajúceho materiálu.

Materiál je dodaný v stave, ktorý neumožňuje štandardné spracovanie alebo ho sťažuje:

- porušený obal nádoby s materiálom
- vylíatie fixačnej tekutiny
- rozkladajúci sa materiál

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 28 z 32

- použitie nevhodného alebo žiadneho fixačného roztoku
- vyliatie tekutiny určenej na cytologické vyšetrenie
- čiastočné alebo úplné rozbitie skla s cytologickým náterom/sterom

Po zistení vyššie uvedených skutočností informuje pracovníčka pri prijíme zodpovedajúceho lekára, ktorý rozhodne o prípadnom odmietnutí vzorky. Ak je vzorka napriek uvedeným nedostatkom prijatá, vykoná sa o nich zápis do žiadanky, príjmovej knihy a do LIS v excidačnom zázname .

O odmietnutých vzorkách sú vedené samostatné záznamy.

5 Vydávanie výsledkov a komunikácia s pracoviskom

5.1 Informácie o formách vydávania výsledkov

Výsledky vyšetrení a diagnostické závery sa indikujúcemu lekárovi oznamujú dodaním tlačeného a parafovaného výsledku, prípadne aj elektronickou formou.

Diagnostické závery vyšetrení sú zaznamenávané v laboratórnom informačnom systéme (LIS) a po vytlačení sú kontrolované a podpisované diagnostikujúcim, prípadne zodpovedným pracovníkom.

Hlásenie telefónom sa vykonáva štandardne pri vyšetreniach peroperačných biopsií. Po stanovení diagnózy sa nález oznamuje indikujúcemu lekárovi, pričom na sprievodku sa zaznamená čas poskytnutia informácie.

Výsledky vyšetrení sa môžu v odôvodnených prípadoch vydávať pacientovi s adekvátnou konzultáciou patológa, ktorý si ich prevezme osobne a preukáže sa dokladom totožnosti. O prevzatí výsledku sa vykoná zápis s podpisom pacienta.

V žiadnom prípade nie sú vyšetrované osoby o svojich výsledkoch informované telefonicky.

5.2 Opakované a dodatočné vyšetrenia

Ak nebola vzorka pri prvotnej analýze spotrebovaná je možné realizovať v odôvodnených prípadoch dodatočné vyšetrenia (napr. žiadosť klinického lekára - onkológa).

Dodatočné vyšetrenie je uvedené pod novým poradovým číslom s odvolaním sa na pôvodný nález.

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 29 z 32

5.3 Zmeny výsledkov a nálezov

Ak z nejakého dôvodu dôjde k zisteniu, že pôvodný, už expedovaný diagnostický nález je nutné zmeniť, doplniť resp. je chybný a je nutné ho opraviť, ponechá sa pôvodný výsledkový list s pôvodnými údajmi. Vytvorí sa nový záznam v LIS s pôvodnými identifikačnými údajmi a klinickým nálezom a postupuje sa štandardne do nového diagnostického uzáveru. Tento druhotný nález s opravenými údajmi aj s formuláciou o zrušení predchádzajúceho je expedovaný klinickému pracovisku, vrátane dátumu vykonania zmeny a s menom lekára, ktorý je za túto zmenu zodpovedný.

Výsledky konzultačných vyšetrení, vrátane tých, ktoré si môže vyžiadať indikujúci (odosielajúci) klinický lekár v tzv. druhom hodnotení, sa do výsledkového listu LIS zapisujú pod pôvodný nález (ešte nevybavený).

Originály výsledkov konzultačných vyšetrení sa archivujú v kancelárii v samostatných archívnych boxoch.

5.4 Intervaly od dodania materiálu k vydaniu výsledku

Výsledky rutinných vyšetrení sú zvyčajne dodané do 4 až 15 pracovných dní. Výnimku tvoria vyšetrenia, pri ktorých je spracovanie materiálu časovo náročné (napr. spracovanie kostného materiálu dekalifikáciou, imunohistochemické a enzýmohistochemické vyšetrenia), alebo vyšetrenia neobvyklých nálezov vyžadujúce si konzultácie a tzv. druhé hodnotenie).

5.5 Konzultačná činnosť pracoviska

Pracovisko vykonáva aj konzultačnú činnosť. Bioptické materiál dodaný konzultačné vyšetrenie musí zodpovedať všeobecným požiadavkám. Musí obsahovať sprievodný list, kompletné parafínové bločky a už zhotovené preparáty a prípadne aj list adresovaný konzultantovi s bližším popisom prípadu.

5.6 Spôsob riešenia sťažností

Sťažnosť je možné podať cez formulár na stránke <https://www.unilabs.sk/kontakty> alebo priamo kontaktovaním laboratória a to písomne, osobne alebo telefonicky, avšak pri telefonickom

	Laboratóriá patológie a genetiky
KÓD: ID.20	Laboratórna príručka DCP
Verzia/Revízia: 06/00	Strana: 30 z 32

hlásení je sťažovateľ vyzvaný na jej následné písomné/elektronické podanie. Akceptované a preverované budú len písomne/elektronicky podané sťažnosti.

Proces riešenia sťažností je na vyžiadanie dostupný bez limitov akejkoľvek osobe.

5.7 Poradenské služby

V prípade záujmu môže získať bližšie informácie na našom Call centre 0850 150 000 alebo nám píše na: info.sk@unilabs.com

6 Archivácia vzoriek a výsledkov

Patológia musí mať v súlade s Výnosom MZSR o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení zriadený sklad parafínových blokov, preparátov a skiel. Ide o vymedzený priestor na bezpečné skladovanie a uchovávanie uvedených materiálov pri izbovej teplote a s primeranou vlhkosťou, ktoré musia byť zabezpečené, aby sa zabránilo neoprávnenému prístupu. Taktiež musí uchovávať zdravotnú dokumentáciu podľa Zákona č. 576/2004 Z. z. Zákon o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ide o sprievodné listy (žiadanky) a výsledky vyšetrení. Žiadanky spolu s výsledkami vyšetrení v listinnej forme sa skladujú oddelene od parafínových blokov, skiel a nespotrebovaného materiálu. Za túto archiváciu odpovedá poverený pracovník. Každý výdaj a vrátenie archivovaného materiálu a registrovaného listinného záznamu musia byť zaznamenané podľa registratúrneho poriadku a/alebo plánu daného patologického pracoviska. Doba archivácie výsledkových listov spolu so sprievodnými listami sa riadi podľa aktuálneho Registratúrneho poriadku, registratúrneho plánu.

Doba archivácie biologického materiálu a dokumentácie:

Pracovisko	Typ vzorky		Doba uskladnenia
Diagnostické centrum patológie Bratislava	Pôvodná vzorka (ak existuje)	Tkanivo	14 dní
		Punktát, moč atď.	14 dní
	Spracovaná vzorka	Blok	30 rokov
		Preparát	10 rokov
		Preparát IF	Nearchivuje sa
	Dokumentácia (sprievodka, výsledok)	Papierová forma	20 rokov
		Elektronická forma	natrvalo
Diagnostické centrum patológie Banská Bystrica	Pôvodná vzorka (ak existuje)	Tkanivo	14 dní
		Punktát, moč atď.	14 dní
	Spracovaná vzorka	Blok	30 rokov
		Preparát	10 rokov
		Preparát IF	Nearchivuje sa
	Dokumentácia (sprievodka, výsledok)	Papierová forma	20 rokov
		Elektronická forma	natrvalo
Diagnostické centrum patológie Košice	Pôvodná vzorka (ak existuje)	Tkanivo	14 dní
		Punktát, moč atď.	7 dní
		LBC	30 dní
	Spracovaná vzorka	Blok	30 rokov
		Preparát	10 rokov
	Dokumentácia (sprievodka, výsledok)	Papierová forma	20 rokov
		Elektronická forma	natrvalo

Diagnostické centrum patológie Prešov	Pôvodná vzorka (ak existuje)	Tkanivo	14 dní
		Sérum	14 dní
	Spracovaná vzorka	Blok	30 rokov
		Preparát	10 rokov
		Preparát IF	Nearchivuje sa
	Dokumentácia (sprievodka, výsledok)	Papierová forma	20 rokov
Elektronická forma		natrvalo	

Archivovaný a registrovaný materiál sa po uplynutí minimálnej archivačnej doby likviduje v súlade so zákonom o odpadoch.